СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 275. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 26. падолиста, 1927. VOL. XXXV. No. 275. Jersey City, N. J., Saturday, November 26, 1927. THREE CENTS.

У МЕКСИКУ РОЗСТРІЛЯЛИ ТРОХ ЗАГОВІРНИКІВ ЗА ЗАМАХ НА ОБРЕГОНА

МІЖ РОЗСТРІЛЯНИМИ КАТОЛИЦЬКИЙ СВЯЩЕНИК, О. ПРОХВАРЕС.

МЕКСИКО, 23. падолиста. — На приказ военного федерального суду розстріляно нині трох заговірників на життя бувшого мексиканського президента ґенерала Обреґона.

Між розстріляними є о. Міґуель Прохварес, католицький священик, який теж брав участь у невдачнім замаху. З ним згинув його брат.

Ґенерал Крус, начальник поліції, заявив, що всі три виновники призналися до вини.

ВЕЛИКА БИТВА З ВЯЗНИКАМИ.

9 ЛЮДИЙ ВБИТИХ У НЕБУВАЛІМ БУНТІ.

ФОСЛОМ ПРИЗЕН, Каліфорнія, 24. падолиста. — У місцевій вязниці прийшло до небувалого бунту вязників. Взяла в ньому участь понад тисячка людий, які звідкись роздобули пальне оружа та напали на сторожу.

Сторожам удалося загнати вязників до великої галі. На допомогу сторожам прибуло стейтове військо з машиновими крісами, тенками й сльозиими бомбами. Підчас стрілянини між сторонами згинуло 2 сторожів та 7 вязників. Обляґаючі припускають кромі сього, що вязники вбили ще всіх 9 сторожів, яких вязники взяли за заложників.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ЗА ПОДІЇ В КОЛОРАДО.

ТОВПА РОЗБИЛА КОМУНИСТИЧНИХ ДЕМОНСТРАНТІВ.

НЮ ЙОРК, 23. падолиста. — Нині рано зявилися перед нюйорськими офісами Ракефелерівської нафтової компанії Стендард Ойл пикети комуністичної партії проти Ракефелера як виновника стріляннии на вуглевих страйкарів у Колораді. На пикети напала товпа та розіґнала їх, а їх таблиці пірвала на куски.

Рівночасно канцелярія Ракефелера видала заяву, що Ракефелер не має нічого спільного з копальнею вугля, перед якою військо й сторожі стріляли до демонструючих робітників.

Губернатор стейту Колорода каже, що він навязав зносини між обома спорячими сторонами та скоро доведе до полагоди страйку.

ЗАСУД НА ПОЛІСМЕНА ВБИЙНИКА.

НЮ ЙОРК, 24. падолиста. — По кількох годинах нарад лава присяжних суддів у місцевому стейтовому суді признала нюйорського полісмена Ґреєма винуватим убийства першого степеня. Вбив він свого приятеля Прета, платничого одного підприємства, якого Ґреєм мав власне стерегти перед нападами розбишак.

Ґреєм на суді не зізнавав, як кажуть, тому, щоби ще більше себе не засипати. Він заховувався незвичайно спокійно через цілу розправу, а його адвокат на сій основі будував оборону вбийника, що він божевільний. Се однак не промовило до переконання суддів, і вони признали його винуватим вбийства в першім степени, за що йому належиться кара смерти.

Навіть прочитаннє вироку суддів не потрясло спокоем підсудимого. Він заявив свою певність, що висший суд сю розправу вневажнить та визначить другу.

ЩЕ МАЮТЬ НАДІЮ НА ВРАТОВАННЄ ЖИТТЯ ВБИЙНИКІВ СНАЙДЕРА.

НЮ ЙОРК, 24. падолиста. — Пані Снайдерова та Джод Ґрей, засуджені на смерть за вбийство мужа Снайдерової, заповідають, що відкиненнє їх апеляцій висшим стейтовим судом не закінчує їх правних заходів. Вони заявляють, що внесуть ще апеляцію до федерального суду.

Страченнє підсудних визначене на тиждень 9. січня. Правники вважають всі заходи для звільнення обох підсудимих за засуджені з гори на невдачу, бо на се не дозволяє тепер публічна опінія, сильно обурена на звірське вбийство невинного чоловіка.

СМЕРТЬ В ОГНИ.

МЕЛОВН, Ню Йорк, 24. падолиста. — В домі Волтера Лірі в Норт Лоренсі згинуло в огни 5 дітий властителя дому та його брат, які зібралися тут на забаву на День Подяки. Брат мав літ 50, діти від 7 до 20.

Пожар розгорівся десь коло 5. години рано, коли цілий дім спав глибоким сном по веселій забаві. Як повстав пожар, не відомо.

САМОВБИЙСТВО НА ПОРОЗІ МЕШКАННЯ ЛЮБОВНИКА.

РАКВИЛ СЕНТЕР, Лонґ Айленд, 24. падолиста. — Перед дверми мешкання Волтера Коминса, 22-літного сейлзмена, найдено вчора рано тіла панни Акни Штутерівної, 22-літної шпитальної помічниці. Коло неї найдено листи до Коминса, з котрих поліція виходить, що дівчина поповнила самовбийство з розпуки, що Комине не хотів з нею женитися. Дівчина в розпуці натякує, що її родина хоче її прогнати з дому за її зносини з Коминсом.

5-ДОЛЯРОВА МОНЕТА В ИНДИКОВИ.

НЮ ЙОРК. — Різник Коненталь в Ню Йорку який тельбушів индика для покупця, найшов в середині 5-долярову золоту монету. Совісний купець віддав її новому властителеви.

АНСОНІЯ РЕОРҐАНІЗУЄ СВОЮ ПАРОХІЮ.

АНСОНІЯ, Конетикат, 21. падолиста. — Місцева газета „Івнінг Сентинел'' подає довшу нотатку про реорґанізацію української парохії св. Петра й Павла в Ансонії.

Досі ся церква називалася Рутініен Ст. Петер енд Пол Черч. На зборах парохії, що відбулися послідної неділі в полудне в церковній гали на розі улиць Шорт Стріт та Клифтон Евеню, церква перемінила назву та буде називатися Українською Ґреко-католицькою Церквою Св. Петра й Павла. Церквою буде заряджувати уряд, у якому є представники парохіян з Ансоні, Сімур, Дербі й Шелтона. Хоча церква не зриває своїх звязків з Римом, все таки вона стоїть за твердою захороною обряду, а що важнійше, властителем церковного маєтку буде тепер сама церковна громада, себто збір парохіян. Членом парохії можна стати через зложеннє вкладки в сумі 2 долярів.

ПІДЗЕМНІ ХІДНИКИ В ОДЕСІ.

ОДЕСА. — Совітські часописи доносять, що під Одесою відкрито великі катакомби. Головна підземна ґалерія починається у середині міста й тягнеться через кілька верств до Малої Фонтани. Вона така широка, що нею можна свобідно їхати возом. Головну ґалерію перетинають у многих місцях бічні хідники.

ЗУБКОВ І ПРИНЦЕСА ВІКТОРІЯ В ТИРОЛІ.

ІНСБРУК. — Олександер Зубков і його жена принцеса Вікторія Ліппе прибули до Тиролю, щоби тут провести медовий місяць. Зубков заявив, що по медовім місяці вернеться до Берліна й займеться торговлею, щоби не бути на удержанню своєї жени.

ПРОПАҐАНДА В ПУШЦІ САРДИНОК.

Італійська цензура виступає вельми остро проти часописів, що атакують теперішне правительство. Альберто Джаніні, видавець „Беко Сіяльо", якому цензура кілька разів конфіскувала ввесь наклад, взявся розсилати примірники свойого видавництва в пушках сардинок. Видавав часопис у такому малому форматі, щоби змістився в пушці. Коли поліція викрила підступ, видавець утік до Парижа й відтіля розсилав свій часопис у пушках із французькою фірмою. Джаніні мав велике число передплатників. Великі транспорти пушок звернули увагу поліції й вона сконфіскувала їх. Тепер продумує Джаніні над новим способом розсилки часопису.

КУТУРНЕ БУДІВНИЦТВО НА КИЇВЩИНІ ЗА 10 ПОСЛІДНИХ РОКІВ.

На окружній конференції робітників освіти завнаросвіти виступив з доповідю про підсумки культурного будівництва на Київщині за 10 послідних років. В школах округи тепер навчається 120.000 дітей, в тім числі 37.000 в Києві. У перше цього року задоволено всі подані, заяви про бажання вчитися. В міських школах число учнів збільшилося на 30%, а число шкільних комплектів на 60% проти передвоенного часу. На селі школи охопили 68% дітей віком від 8—10 років.

Правильно розвязано національне питання В місті є 52 українські школи, 38 руських 6 еврейських та 4 школи инших національностей. На 1927—1928 р. плата за навчання зменшилась з 380.000 до 70.000 карб.

Поширено тако жсітку установ професійної освіти. Тепер в окрузі 9 агрошкіл та 9 шкіл селянської молоді. В місті відкрито 28 професійні школи де навчається 28.000 учнів.

Багато зроблено в галузі боротьби з безпритульністю. Так за останні 5 років розміщено по дитбудинках 14.800 безпритульних. За минулий рік ліквідовано неписьменність серед 101.000 неписьменних. Витрати на культурне будівництво з 2.600 тисяч дійшли до 8,000.000 на 1927—28 р.

ІМОН ДЕ ВАВЕРА ЇДЕ ДО АМЕРИКИ.

ДАБЛІН. — У грудні приїде до Америки провідник ірляндської републиканської партії, що є в опозиції до правительства Косгрева. Він буде збирати жертви на пропаґанду проти теперішнього угодового правительства в Ірляндії.

ВЕЛИКАНСЬКІ ДЕРЕВА В ОРЕҐОНІ.

ПОРТЛЕНД. — В окрузі Гартні найдено скаменілі великанські дерева, високі 1500 стіп, а 5.75 стіп обемом; важуть вони 2000 фунтів. Згадані дерева росли в епоці великих плазунів.

У ПОЛЬЩІ КРАДЕ, ХТО МОЖЕ.

Гарним дозорцем вязниці в Коломиї був якийсь Весоловський, що мав помічника Драгана. Вони так заразились своїми вихованцями, що самі почали красти і крали предмети із судового депозиту: матерії, дорогоцінности, то що. За це дістали перший 6 літ а другий 4 роки вязниці й може дістануть кращих дозорців. — У маґістраті в Кросні завідуючий фондом безробітних Древінський рішив, що найбільша підмога потрібна йому самому, взяв скільки міг і поїхав у світ шукати долі. — В ярославськім повіті в Башні Долішній арендатори ґоральні затаювали перед скарбовою контролею скількість виробленого спірта на протязі трох літ. — 4 паробків із села Добрин засудив львівський суд по кілька місяців вязниці за більшу скількість крадіжей.

ПІШКИ ДОВКРУГИ СВІТА.

Самійлови Погерменови Велика Війна зруйнувала так нерви, що здавалося, що нема йому вже виходу. Одинокою радою — говорили лікарі, — се їсти лише просту страву й богато ходити по свіжім воздусі. Для виконання сього поручення Погерман спакував свої річи, вложив їх у мішок і взявши його собі на плечі, пустився пішки в подорож довкруги світа. По дорозі удержується з того, що продає листівки зі своєю світлиною. Їсть лише ростинний і молочний корм, без мяса, та мандрує по 20 до 30 миль денно. У своїй мандрівці, яку він почав з Винніпеґу, в Канаді, зайшов він до редакції „Свободи" й оповів про свою подорож. Він вже зробив около 20,000 миль, відвідав 40 стейтів, зібрав богато підписів визначних людей та витинків з часописів у кільканайцяти мовах. Каже, що подорожуваннє не лише служить йому як фізична вправа, але теж як розривка; все нові враження й стріча з новими особами впливають успокоюючо на його нервову систему. Він походить з Канади.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ ПОЛЬСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

ВАРШАВА. — В Києві розстріляно польського священика Скальського й Альтгавзена за те, що видали колись царській поліції в Екатеринославі російських анархістів.

ПОМЕР БОРЕЦЬ ЗА НЕЗАВИСИМІСТЬ ІСЛЯНДІЇ.

Ісляндський політик Бярні Йонсон аф Воґі помер на 63-му році життя. Він був одушевлений заступник незалежности Ісляндії. Навіть після утворення унії в Данії, яка Ісляндії забезпечувала майже повну незалежність, Йонсон усе виступав як противник Данії. Йонсон був членом ісляндського „альтинґа" (парляменту) і дансько-ісляндського виділу. З фаху був Йонсон доцентом клясичної фільольоґії в університеті в Рейкявіку, а нову ісляндську літературу збогатив численними перекладами, пр. переклав Ґетового Фавста. Оснував і видавав газету „Інґольф", що була головним органом самостійницьких змагань Ісляндії.

ПРОФЕСОРИ ПОВИННІ ТАНЦЮВАТИ.

Президент британського товариства народознавства на зборах професорів і инших учених гаряче завзивав товаришів, щоби студії в своїх робітнях частенько перервали та щоби брали участь у національних танцях. Передовсім антропольоґи, на його думку, потребують конче доповняти так своє знання, бо инакше в свому фаху останутся партачами.

ТЕАТР ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ.

Полтавський театр ім. Занько вецької цими днями розпочав сезон песою М. Ірчана: „Підземна Галичина". Театр має за завдання обслуговувати Полтаву й Полтавщину.

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ ПРЕМІЄРА БРАТІЯНУ

ЙОГО НАСЛІДНИКОМ СТАВ ЙОГО БРАТ, ВІНТІЛЯ БРАТІЯНУ.

БУКАРЕШТ, 24. падолиста. — Умер тут несподівано прем'єр Йон Братіяну внаслідок затроєння крови. Покійний прем'єр захорував перед тижнем на інфлюенцу й через те показалася потреба усунути його горляні миґдалки. По операції стан хорого несподівано погіршився й він умер по 4 годинах внаслідок затроєння крови. При смерти умираючого прем'єра були присутні усі міністри й королівська родина.

Покійний Йон Братіяну був в протягу 16 літ політичним диктатором Румунії. Його наслідником на прем'єрськім кріслі іменовано його брата, Вінтіля Братіяну.

Смерть Братіяну викликала велике занепокоєння у політичних румунських кругах. Усі побоюються політичного перевороту, тобто повалення реґенції й повороту принца Карля на румунський престол. Поки що панує у краю спокій. Часописи підлягають дальше стислій цензурі й не подають ніяких сензаційних вісток.

Провідники опозиційних партій зібралися сейчас по смерти Братіяну на нараду й рішили домагатися від нового прем'єра розписання нових виборів і зміни в складі реґенції. Ходять теж поголоски, що несподівана смерть Братіяну наступила внаслідок отрої. Подана отруя затруїла вже його кров, коли лікарі переводили операцію й тому всякий ратунок був неможливий.

ДОГОВІР ПРО ВИДАЧУ ЗЛОЧИНЦІВ.

ПОЛЬЩА Й ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БУДУТЬ ВИДАВАТИ СОБІ ВЗАЇМНО ЗЛОЧИНЦІВ.

ВАРШАВА, 24. падолиста. — Польські злочинці не будуть могли відтепер ховатись перед караючою рукою справедливости в Америці, а американські злочинці в Польщі.

Станеться се тому, що Польща й Злучені Держави підписали договір, силою якого зобовязалися видавати собі взаїмно своїх злочинців. Переговори в справі підписання сього договору тревали довший час з причини істновання в Польщі кількох карних кодексів. У Польщі є ще в силі передвоєнний австрійський, а також російський і німецький кодекс. Є там подекуди ще в ужитті й Наполеонський кодекс. З тої причини заключення договору про видачу злочинців має такий характер, неначеби його заключувало 5 держав, а не дві.

ПРЕМІЄР БОЛДВИН НЕ ХОЧЕ БАЧИТИСЯ З МАЙНЕРАМИ.

ЛОНДОН, 24. падолиста. — Прем'єр Болдвин заявив, що не хоче бачитися з безробітними майнерами з Валії, які прийшли пішки до Лондону. Згадані майнери перейшли піхотою 200 миль, щоби бачитися з прем'єром і предложити йому свої домагання.

Майнери є сильно невдоволені відмовою Болдвина бачитися з ними, однак їх провідники кажуть, що ціль 200 милевого маршу майнерів осягнена. Вони звернули увагу анґлійської суспільности й цілого світа на невідрадне положення у майнерських округах.

Згадані майнери устроять ще пращальну демонстрацію на Трафалґар сквері й відідуть залізницею до тої місцевости у Валії, звідки помашерували до Лондону.

ФРАНЦІЯ ЗАДЕРЖИТЬ КАРУ СМЕРТИ.

ПАРИЖ, 24. падолиста. — У Франції велася вже від довшого часу аґітація за скасуванням кари смерти, яку там виконують при помочі ґільотини. Поставлено навіть внесок у французькім парляменті, щоби кару смерти раз на завжди знести.

Недавно занималася сим внеском правнича комісія французького парляменту. В часі голосування над проектом сього закона 8 членів комісії заявилися проти знесення кари смерти, а сім членів за її знесенням. Через те смертна кара полишиться надальше у Франції. Ся ухвала у правничій комісії мала вже той наслідок, що французький прокуратор домагається кари смерти для 4 бандитів, яких тепер судять за напад з грабіжжю й морд.

СОВІТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

МОСКВА, 24. падолиста. — Совітський уряд заграничних справ заперечує вістки, ширені Румунією, що совітські воєнні кораблі кружать по Чорнім морю у якійсь таємничій місії. Совітський уряд заявляє теж, що не має наміру виловлювати кораблі, які перше належали до білоґвардійської фльоти Врангля.

ПОЛЯКИ КАЖУТЬ, ЩО СОВІТИ „БЛОФУЮТЬ" ЦІЛИЙ СВІТ.

ВАРШАВА, 24. падолиста. — Польські політичні круги твердять, що Совітський Союз рішився взяти участь у конференції для роззброєнь у Женеві через свої невдачі в Китаю. Се рішення совітів є першим кроком до вступлення Совітського Союза до Ліґи Націй і закінчення політичної ізоляції, у якій находився від початку свого істновання.

Совітські кличі відносно зменшення армії або цілковитого роззброєння уважають Поляки лише за блоф, у який вони самі не вірять і є переконані, що до такого роззброєння николи не прийде.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МАЙНО СОЮЗА — МАЙНО НАШИХ ДІТЕЙ

Надходить час, коли всім нам членам У. Н. Союза пора взяти під холодну розвагу ті обставини, в яких опинилася наша іміґрація в Америці. Давними роками Союз зростав, бо зростала з кождим місяцем наша іміґрація. Все напливали свіжі сили, а все що краще, здорове і свідоміше ставало членами нашої орґанізації. Приїзджали головно люде самітні і не диво, що тоді Молодечого Департаменту так як би не було, бо леґально істнує він доперва від 1921 року.

Та тепер відносини цілком змінилися. Допливу іміґрації нема. Старі члени не вічні. Тому заходить питання, в чиї руки буде вложена судьба У. Н. Союза? Зрозуміла річ, що в руки наших дітей. Але деж ті діти? Маємо їх в У. Н. Союзі по кінець жовтня 12.297. Це гарне число, але далеко йому ще до того, щоби воно відповідало чисельности тих батьків, що вже стоять в Союзі. Застановило це одного з наших членів 155. відділу в Перт Амбой, Н. Дж., й він пише:

„Хто інтересується долею У. Н. Союза і слідить за місячними виказами і розметами, той мусить завважити, що не багато маємо таких відділів, в яких молодечий відділ дорівнує числом старим членам. В нашім 155 від. є більше дітей як старих і це річ природна, яку одначе розуміє всего кільканайцять відділів, а решта не дуже то дбає про молодечий департамент, а тим самим про забезпечення своїх дітей і будучности Союза.

„Правда, що раз-у-раз подибуємо в „Свободі" подяки за скоре виплачення посмертного, за відвідини хорих, за допомогу з Фонду Запомогового. Читаємо рівнож дуже часто про свята та ювилеї відділів, на яких величаються заслуги У. Н. Союза та підноситься Союз під небеса за те, що вдовам і сиротам слези обтирає. Величаємо його цілком слушно Батьком і Опікуном. Але спитаймо себе заразом по щирости: Так, це правда, що У. Н. Союз є для нас старих Батьком і Опікуном, а чи не міг би він бути таким самим добродієм і для наших діточок? Та цілком певно, що міг би ним бути, коли б ми тільки привели раз ті діти до Союза. Таж за 10 чи 20 літ одні з нас вимруть а другі постаріються. Хтож буде провадити наш Союз, в чиїх руках опиниться придбане нами добро як не в руках наших власних дітей. Чомуж отже не припроваджуємо до Союза тих діточок? Бажаємо йому соток тисяч членів, а дитини своєї не вписуємо. Звідки Союз має набрати тих членів? Тому кличу до всіх урядників і членів по відділах: Вписуйте, Браття, свої діточки до Союза, щоби його майно перейшло на Ваші діти, щоби Союз був для Ваших дітей таким самим добрим Батьком і Опікуном як є ним тепер для Вас".

ПРОБЛЄМА НЕЩАСЛИВИХ СЛУЧАЇВ В ПРОМИСЛІ

На конференції в справі охорони робітників перед нещасливими випадками, яка відбулася перед двома місяцями в Шикаґо, Илл., при участи 5000 делеґатів, заявив один з бесідників, що в минулому році 90.000 людей втратило життя через нещасливі случаї.

Через сю страту життя потерпіли Злучені Держави біліонові фінансові втрати. Більше як 20 тисяч тих нещасливих случаїв лучилось у промислі. Тисячі мущин і жінок покалічилося лекше або тяжше, коли заробляли на свій прожиток. Також богато нещасливих случаїв трафляється через те, що робітники не хотять придержуватися остерігаючих приписів й не носять знарядів, які приписують експерти. В дійсности богато старих робітників не раді є тому, коли хтось остерігає їх перед небезпечними а часто й недбалими способами поступовання при їх занятях; вони злостяться а навіть рішучо противляться такому вмішуванню до їх особистих, як вони думають, справ.

Вправді не усі американські робітники є недбалі, однак так богато з поміж них любить „наражатися на небезпеку" або „пробувати щастя", що у фабриках, копальнях і инших заведеннях треба вести безнастанну кампанію за придержуванням остерігаючих правил. Розумний працедавець всегда попирає змагання, що стремлять до запобіження непотрібним нещасливим случаям. До сього спонукують його як гуманітарні мотиви, так і огляди на ощадність, бо зменшення нещасливих случаїв у його фабриці, чи майні зменшує видатки на винагороди за покалічення й втрати зарібку а також спричиняє успішну працю. „Працедавці, державні урядовці, інспектори для нагляду за придержуванням правил забезпеки приходять поволи до переконання, що проблєма нещасливих случаїв у промислі дасться розвязати лише черз организовання запізнання робітників з остерігаючими приписами". Так має висказатися на згаданій конвенції К. Л. Прайс, управитель курсу запобігання нещасливим случаям, який введено недавно на нюйорськім університеті. Учасники тих курсів зовуться управителями забезпеки й інспекторами забезпеки.

Згаданий Прайс сказав теж, що вже устелено й установлено спосіб, як мається запобігати нещасливим случаям у промислі. Хоч вже доказано, що найменше 75 відсоткам нещасливих случаїв можна запобігти, то одначе найліпші знавці у тих справах є тої гадки, що не більше як до 10 відсотків і нещасливих случаїв можна буде недопустити, коли вжиється додаткових механічних приладів. Фабричні заведення є завсігди безпечні з механічної точки погляду; тут потреба лише, як кажуть експерти, витренувати американського робітника, щоби був осторожним і знав, що має робити, коли лучиться нещасливий випадок.

Робітника треба безперестанно учити правил забезпеки. У таких заведеннях, чи фабриках, де робітники є переконані, що управа щиро дбає про те, щоби запобігати нещасливим случаям, не є тяжкою річчю заохотити їх до співділання.

Коли залишиться вести освідомлюючу кампанію за придержуванням остерігаючих правил і не введеться принципу, що забезпечення життя робітника є так само важне, як продукція, то у такім случаю робітники перестануть придержуватися остерігаючих правил.

Хвилеве відступлення від правил забезпечуючих життя може спричинити смерть або покалічення тисячів мущин і жінок. Саме через занедбання придержування тих правил маємо під теперішню хвилю 15,000 мущин і жінок, що осліпли при праці.

Тепер уживають часто дуже радикальних средств, щоби запобігти нещасливим случаям і охоронити життя робітника. Одно з таких остерігаючих средств показалося так дуже успішним, що його уживають у многих заведеннях і фабриках. Урядовець, що має нагляд над безпекою життя робітника, носить на підставці вибір штучних очей і стає недалеко робітника, що не хоче носити окулярів проти пороху, або не носить їх завсігди. Він бере до рук одно штучне око, оглядає його, а опісля дивиться на очі працюючого робітника. Опісля положивши його на підставці, бере до рук друге, оглядає його, держить до світла й знова дивиться на очі робітника. Повтаряє се стільки разів, скільки разів сего потреба.

Сі способи поступовання показалися нераз дуже успішними й спричинили, що робітники почали лучше придержуватися остерігаючих приписів а тим самим і менше наражатися на покалічення а навіть смерть.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СЛИКВИЛ, ПА.

Як відсвятковано свято Першого Падолиста.

Наша громада відсвяткувала 30-го жовтня с. р. свято Першого Падолиста в честь поляглих героїв Західної України, а в користь інвалідів, бо всі приходи, які були, призначені для інвалідів. Свято відсвятковано в такім порядку:

Панахиду над могилою за поляглих героїв відправлено в українській гр.-кат. церкві. По панахиді слідував вечерок зі співами, деклямаціями і представленнєм „Семе не кради".

Могилу прикрашено зеленим краєвим мохом, а дубовий хрест, умаєний вінцем з цвітів і дубових галузок, виглядав на правдиву стрілецьку могилу. Подобала вона на ті, що їх викопали Січові Стрільці для потомків, щоби знали, де спочивають вірні сини України.

О пятій годині сполудня о. Зацерковний розпочав правити панахиду. Мож було завважити на всіх присутних, яке враження смутку відбивалося на їх лицях, коли о. Зацерковний своїми палкими словами змалював плач матерей, що ридають над могилами своїх вірних дітей, що полягли за визволене українського народу. Згадав о. Зацерковний за рідний край і за наших інвалідів і взивав, щоби при всякій нагоді складати жертви на поміч тим, що боролися за Українську Державу. о. Зацерковний і Мирон Фіялка перевели зараз збірку і зібрали $21.71. По скінченю збірки всі громадяне зійшли до галі, щоби взяти участь у вечерку. Перше слово промовив о. Зацерковний словами Тараса Шевченка, „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кровю волю окропіте". І коротким а правдивими словами столкував значіння свята Першого Падолиста. Відтак слідувала деклямація Т. Шеліги. Гимн амер. і укр. „Далека ти" відспівали шкільні діти.

Деклямували: М. Фіялка, Н. Боднар, Т. Гриняк, М. Мицак, Н. Шеліга, В. Пендлишак, Е. Луцьо; Співацький Кружок відспівав: Ой у лузі, Реве та стогне. „Ой Дніпре, мій Дніпре", баритон, відспівав Мих. Гирович. „Туга та потіха", відспівали шкільні діти. Опісля забрав слово гром. М. Мицак, котрий своїми палкими словами загрів всіх присутних і заохотив до жертв. По сім наступила збірка. Зібрано $18.29.

Представлення „Семе не кради" відограв Амат. Кружок. Гимн український „Ще не вмерла" відспівав Співацький Кружок.

При кінці заговорив Мирон Фіялка, складаючи присутним подяку за чисельну участь і за жертви. Сольові точки переплітались то діточим хором, то хором Співацького Кружка. Діти співали знаменито. Прямо не хотілося вірити, що це діти, які зачали другий рік ходити до української вечірної школи. Аматори, котрі виступали в представленню, вивязалися зі своєї ролі дуже добре, в чім заслуга рівнож і дякоучителя Мих. Гировича.

На цьому вечері був дійсно святочний настрій. Люди, що прийшли послухати, співаки, промовці і розпорядчики чулися одною родиною. Зібрана жертва се друга жертва на інвалідів від сликвілських громадян, зібрана на протязі чотирох місяців. Гроші вислано на призначену ціль до Рідного Краю через Обєднання.

Зложили в галі підчас представлення: по $1.00: Марія Луцьо, П. Ясновський, Анна Бурик, о. В. Зацерковний; по 50 ц.: М. Гирович, Анна Гирович, Стефанія Зацеркова, М. Романюк, Н. Мелень, п-ні Салушин, В. Мацько, К. Глебіц, Я. Бурлак, Наталка Шеліга, Т. Луцьо; по 25 ц.: п-ні Сернюк, Пазя Ригаль, Марія Лопушанська, Марія Кіч, Марія Солончак, Катерина Яким, Ю. Ригаль, В. Шумський, Г. Цицик, Т. Яким, Зофія Цицик, Катерина Мицак, В. Шелеґіда, Марія Андрейо, А. Лаврищин, Текля Шумська, Марія Пішко, Марія Пендлишак, Марія Гасичак, Л. Ковик, П. Цвик, Олена Гоґнат, М. Фіялка, М. Мицак, Леона Шелеґіда. Разом $15.75. Дрібними датками $2.54. Разом зібрано $18.29.

Спис жертводавців, що зложили жертви підчас панахиди: по $1.00: Н. Кіч, Г. Дидів, П. Ясновський, О. Дзира, Анна Бурик, Ю. Ригель; М. Кіраль 75 ц.; по 50 ц.: І. Пендлишак, К. Глебич, В. Шелеґіда, С. Салушин, І. Гаврилишин, Ю. Шийка, Й. Войтко, М. Ткач, К. Мицак, М. Андрейо, Т. Яким, В. Мацко, М. Мицак, М. Фіялка; по 25 ц.: Т. Грисяк, Й. Пограничний, С. Грубич, В. Шумський, Т. Шеліга, Л. Ковик, Н. Пішко, М. Романюк, В. Беч, Г. Цицик, Зофія Цицик, Леона Шелеґіда, М. Гасичак, Анна Беч, Розалія Ковик, М. Андрейо, М. Пішко, Марія Кузьмин, Анна Богайчук, Катерина Дзира, Текля Шумська, Наталія Шеліга; дрібними датками $2.51. Разом $21.71.

Комітет.

щось доброго про тутешних українців. Сумно одначе, коли перечитаю, що вони байдужні на всьо, що довкола них діється, й сидять, як той хробак в хріні, нічим не інтересуючися й нічим не причиняючися для добра й користи загалу. І бачу зі „Свободи", що богато наших людей працює з повною енергією й посвятою для добра української справи й діється се як у більших, так у менших місцевостях. Передовсім тішить мене, а також, як думаю, кожного щирого Українця, коли наші люде складають жертви на поміч нашим землякам у Галичині, що сильно потерпіли від недавньої страшної повені. На жаль і на стид є богато між нами й таких, що на всьо дивляться байдужним оком, дискутують вправді богато, але з тої дискусії нема ніякого хісна. Що гірше, є ще й такі серед нас, що не тільки самі нічо не роблять, але ще й других стримують від народної роботи. Се дійсно правдиві трутні, які лише голосно гудять, і які ні нащо й нікому непридатні. Вони, як кажуть, не пекуть ні варять, а лише наш піт спиють, а то сплять на волі. Щось подібного можна сказати й про нас в Філаделфії. Скликано в нас віче в справі помочі потерпівшим від повені. Нещастя хотіло, що день був слотний і тому прийшли лише свідоміці; инші спали, бо боялися слоти, а в дійсности певно раді, що мають чим оправдатися. Скликали друге віче, а на се то вже й сам комітет не прийшов. З публики то таки ніхто не прийшов, хоч вже й слоти не було. Чи в цей спосіб співчуває наша громада недолі своїх братів, що гинуть з голоду й холоду? По инших місцевостях ідуть збірки без перестанку, завязані комітети провадять свою роботу, а в нас то вже й комітет розвязався. Завязали комітет, ніби на показ, що й Филаделфія не стоїть позаду від других, а в дійсности то вона стоїть далеко позаду найменшої кольонії. Бо деж нам рівнатися з таким Перт Амбоєм, або Елизабетом! Се просто світила, дарма, що в порівнанню з Филаделфією одно з них майже село, а друге маленьке місточко. Що до нашої місцевости, то після мене, одиниці, які не мають довіря у народу, не повинні пхатися вперед і всюди виставляти своє „я", бо тим шкодять загальнонародній справі. Вони, ті одиниці приходять на все, а опісля роблять усьо навідворот і то у такої роботи нема хісна, лише шкода. Час тому прийти тим самолюбним одиницям до голови по розум, час схаменутися й не шкодити народній справі своїми невідповідними поступками.

Гринь Дороговський.

В. Будзиновський.

PRAWEM I LEWEM.

(6)

Безкарність довела до того, що коли покривджений мав сильного противника, то й в суді не легко було йому виграти справу. Сильний противник передовсім не допускав до процесу, не допускаючи до себе возьного. Щоби процес і присуд проти шляхтича був правосильний, той шляхтич мусів дістати позов. Позви доручував іменований королем возьний, котрий урядував при асисті двох шляхтичів. Такий возьний, коли хотів у шляхтича покласти позов, все мусів ріжними штучками і підступами вкрадатися до хати позиваного. Ідучи до шляхтича з позвом, чи з яким иншим для шляхтича немилим документом, возьний сповідався, бо ніколи не був певний, чи з двора вийде живий. Найчастійше бувало так, що возьний, спійманий позиваним, мусів позов зїсти. Бувало, що для ліпшого смаку шляхтич до паперову страву посолив. Як возьний не хоче їсти, то шляхтич шаблею впихає йому папір в горло і, очивидно, калічить. Не рідко шляхтич стріляє до возьного, або зарубує шаблею.

В 1588 р. шляхтич Гинек в Дублявах тяжко покалічив возьного, впихаючи йому позов шаблею в горло. Потому приказав привязати його до кінського хвоста і виволічи за село.

Возьний Іван Терлецький доручив позов Островському при гостях. На приказ розгніваного шляхтича служба бє возьного так, що він аж обімлів. Тоді шляхтич кількома стрілами вбив його, і викинувши трупа в Гнилу Липу, крикнув: „Я вже виграв і вже вільний, бо возьного вбив!"

Богато справ судили соймики земель. Як на соймику справа бутного шляхтича зле стояла, то він розганяв соймик своїм військом.

В другій половині 16-сотих років старостою Коросна був Кароль Фредро. Коли їхав на соймик до Судової Вишні, висилав поперед себе свою міліцію. Нею загулюкував всю соймикову шляхту. Хто посмів противитися йому, той важив воїм здоровлем і життєм.

Два баніти й інфаміси Володислав і Станислав Стадніцкі самі згодилися в 1625 р. прийти на соймик, щоби помиритися з противниками і з правом. До Вишні приїхали, але на чолі пяти сотень війська і поставилися до зібраних так грізно, що стривожена шляхта таки зараз закінчила наради і розбіглася.

Незабітовскі, що в Перемишлині наробив шкоди на 200,000 зл., наїхав зазброєною ватагою в 1656 р. соймик у Вишни, не допускаючи до вибору маршалка. В 1659 р. на чолі сотні піхоти знов зриває вишенський соймик.

У львівськім суді земськім була справа між Цетнером і Даниловичем. Данилович вдерся з військом до судової галі. Жовніри покололи і порубали Цетнера, так що шляхта ледви спасла його життє.

На жаданнє Стадніцкого трибунал в Люблині визначив терміи, щоби погодити спір між Стадніцьким і Опалінським. Окремим декретом трибунал візвав, щоби жаден з них не привів до Люблина челяди більше як 30 коний без рушниць. Але Стадніцкі хотів наполохати судів, щоби вони, потерпаючи за своє життє, рішили в його користь. Приїхав на чолі 700 коний і з музикою, як отаман до здобуттої кріпости. Стрільцями обсадив брами міста, своїм воякам приказав ходити по місті і з добутими шаблями вдертися до ратуша, де радив суд. На його приказ його люди зачали бити людий Опаліньского. Хто знає, як би той суд був скінчився, як би не те, що не стало терпцю населенню міста Люблина. Народ вдарив на розсипаних жовнірів Стадніцького. Одних Люблинці перебили, других прогнали і розхопили скарби, які Стадніцкі привіз з собою. Аж тоді трибунал — найвисший суд в державі — набрав відваги і приказав Стадніцкому виїхати десять миль за місто.

Вислідом браку виконуючої власти і безкарности був брак безпеки майна, особистої волі і життя. При безкарности розвелося опришківство. Шляхтичі заїздять других шляхтичів та те, щоби їх вирабувати. Один одного пориває і вязнить, щоби взяти окуп. Розбивають по дорогах купців. Бували зорганізовані, принагідні і постійні ватаги шляхоцьких опришків.

В 1611 р. Порудеиський з Бонова їде в гості до Яксманицького. На порозі Яксманицький витає його ударом в лице і криком до служби: „Здойміть з моєї голови ту гадину!" Служба кидається на гостя і кладе його трупом.

Польські шляхтичі мають свої вязниці не лиш для своїх власних хлопів. Вони вязнять також шляхоцьку братію, щоби мститися на нелюбих їм щоби вимушувати окуп, або підписи на ріжних циро́графах.

Долинський староста Юрій Красіцкі мав дуже добрі льохи в своїм Дубецьку. В 1602 р. в тих льохах посадив данцігського купця Шулемберга і чотирех шляхтичів. По трех місяцях завіз їх до Сянока. В порозумінню з підстаростою Хамцом, загрозою безпровочної смерти видушив від них посвідку, що за протизаконну вязницю не будуть його позивати.

Шляхотські опришківські ватаги мали деколи орґанізацію правильного війська з ротмістром та иншими офіцирами та з військовими клейнодами: прапором, казанами і бубнами.

Ватага шляхтича Войцеха Жебровського, розбита і злікві́дована в 1611 р. Островським в його Острові, мала червоний прапор з хрестом.

В містах з власним правом судівництво було в руках міського суду. Процедура була скора, присуди звичайно справедливі і виконувалися зараз. Шляхтичів, спійманих на горячім, судив міський суд. В инших случаях суд над шляхтичем був „складаний" з членів міского суду і з делеґатів шляхти землі.

В 1610 р. міський уряд в Галичи спіймав шляхтича Якова Яблоньского, засудив на смерть і зараз стяв. Однак такі случаї були виняткові, бо міста боялися шляхотської пімсти. Звичайно бувало так, що коли який шляхтич зробив яку пакість міщанам в місті, то міщани, не тягаючися по судах, самі справилися з ним. За се вони під шляхоцький суд не йшли, міський суд звичайно прижмурював на се свої очи.

В 1603 р. польська родина Рамултів счинила в Дрогобичи кроваву бучу, при чім двох українських попів покалічила, одного вбила. Коли потому Рамулти знов появилися в місті, міщани вдарили в дзвони, збіглися і вдарили на Рамултів. Бючи їх, загнали до гостинниці і стали добиватися до них, щоби їх вбити. Рамулти, вихопившися якимсь чудом з гостинниці, схоронилися в костелі. Иншим разом дрогобицькі міщани вбили за бучу в місті шляхтича Гжибовського.

В 1626 р. міщани Сянока, кривджені адміністраторами дібр старости, вдарили на двір в Посаді і вбили управителя Гербуртовського. Потому вдарили на двір в Ольхівці і здемолювали його.

(Дальше буде).

Розібємо скалу, роздробимо [граніт
І кровю власною й власними [кістками
Твердий змуруємо гостинець і [за нами
Прийде нове життя, добро нове [у світ.

(Каменярі, І. Франко).

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Чи не рутенська байдужність?

Читаю я українські часописи, а передовсім нашу „Свободу" й тішить мене, коли довідуюся

Гнів це огонь. Чим більше дров [кладеш,
Тим ярче полумя лютує ясне;
А перестань докидувать дров,
Як стій загасне.

І. Франко.

ЦАРСТВО ЖІНОК І СВЕКРУХ.

Підчас наукової експедиції у північній Родезії (в Півд. Африці) др. Док, професор етнольоґії в „Ренд Юніверсіти" відкрив, можна сказати, царство жінок і свекрух. Він натрапив там на племя зване Лямбо, котре не є ще добре знане, а заслугує на увагу задля своїх незвичайних обичаїв. Жінка має там повну власть, вона є справжня „mater familiae", держить у своїх руках керму, має право перенести родинний маєток або з своєї власної волі, або з нагоди смерти — на кого сама захоче. Вона приймає залоби них молодців, які приходять просити руки її дочки і т. д. Батько не має ніякого права. Після одруження молода жінка переходить у хату свекрухи та мусить слухати кождого її слова. Професор Док не міг ствердити, як поступують у Родезії жінки з непокірними чоловіками. Ствердив, що жовта фебра, сплячка і подібні недуги нищать це племя.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Свято Першого Падолиста.

Дня 6. падолиста відбулося тут свято Першого Падолиста, устроєне заходом Стрілецького Гуртка ч. 1. та драматичного Кружка ім. Т. Шевченка.

В програму свята ввійшли: промова д-ра В. Галана, сценізована деклямація „Каменярі" Ів. Франка, (виконана В. Петрусиком), одноактівка з життя українських інвалідів „На филях зневіри" В. Петрусика, стрілецькі пісні відспівані Т. Свистуном, а на закінчення пречудний живий образ „Вже воскресла Україна".

Треба признати, що оба товариства доложили великого труду для виведення так гарної програми. Незвичайно оригінальне сценізованнє „Каменярів" та сильна деклямація Петрусика зробили незвичайне враження на слухачів. Те саме можна сказати про гру артистів в одноактівці, яку присутні нагородили бурею оплесків.

Стрілецькі пісні відспівані Т. Свистуном з незвичайним чуттям (при акомпаніяменті пані К. Дубас) зробили дуже миле враження. Свято закінчено прекрасним живим образом та національним гимном „Ще не вмерла Україна".

Весь дохід зі свята призначено на Дім Інвалідів у Львові.

На ту саму ціль зібрано ще жертви і на стрілецьких хрестинах, які відбулися дня 20. падолиста в Филаделфії, коли хрестили Теодора, Івана Свистуна молодшого, сина пп. Свистунів а внука п. Гр. і Теклі Рибачок. Хресту доконав протоєрей П. Корсуновський.

Оден з присутних гостей просив зложили дарунок молодому козакови на коня. Та батько малого Теодора п. Т. Свистун старший, бувший член У. Армії заявив, що не пора тепер стрілецьким дітям бавитися кониками, коли інваліди У. Армії не мають ще навіть протез ні даху над головою. Тому просить присутних гостей зложити жертву на Дім Інвалідів. Присутні зложили $40, які передано до Стрілецької Громади для пересилки на Дім Інвалідів.

Кажуть, що в Зл. Державах живе тепер понад 200 б. членів Укр. Армії. Мені прийшла думка, що колиб кождий з них пішов слідами Т. Свистуна і як найскорше справив в себе одні такі хрестини, то інваліди малиб дім в скорому часі, і булоб 200 нових молодих стрільців. Бажаємо Свистунови молодшому, щоби цей дарунок, який від його імени зложили присутні гості Інвалідам Укр. Армії, приніс йому в життю як найбільше щастя а його Родичам радість і гордість зі свого сина.

Ви стрільці, не забувайте моєї поради!

Присутний Стрілець.

ЧЕСТЕР, ПА.

Українські жінки орґанізуються.

Кілька місяців тому основали наші жінки своє товариство під назвою „Союз Українок у Честер". І треба признати, що „Союз Українок", почавши від свого основання, не дармує, але береться до народньої роботи. Діється се завдяки деяким енергічним членкиням з „Союза Українок", як громадянки Локуш, Бобяк, Матис і других. Беруться наші жінки до щирої праці, щоби розбудити серед своїх товаришок любов до свого нещасного народу й додати їм заохоти до праці на користь сього народу. Заходами зорґанізованих тутешніх Українок відбулося у літі кілька пікніків, а тепер, під осінь, справляють вони вечерниці, уряджують усякого рода підприємства, щоби заробити трохи гроша й закупити для себе так конечно потрібну домівку-галю, деби могли сходитися, давати концерти, представлення й уряджувати вечерниці. Саме тепер дають одно представлення, яке неодного розвеселить. До помочі у своїй народній праці запросили собі наші жінки нашого учителя Білоруського. Серце радується, коли бачиться, як наші жінки починають дбати про ширення народньої просвіти серед своїх діточок, як вони стараються, щоби їх діточки не пропадали у американськім морю безслідно, але щоби попри американську культуру вчилися своєї мови, літератури, пісні й історії. Не хочу за богато хвалити нашого тутешнього жіноцтва, але констатую лише їх діла, а вони вже самі будуть похвалою для теперішнього зорганізованого жіноцтва. Треба тільки пожелати, щоби наше жіноцтво держалося кріпко й непоколебимо того шляху, на який вступило. Організація, народня освіта, старання про ширення національного освідомлення своїх діточок, сеї надії не тільки нашої але й кожного народу, повинні бути ідеалом, до якого мають прямувати усі українські жінки в Америці. З другої сторони нехай наші жінки не дадуться відстрашити від народньої роботи усяким киринникам, бо вони не знають, що роблять. Коли вони шкодять хосенній праці нашого жіноцтва, то роблять се хиба з зависти. Приміром для тутешних жінок нехай буде наша старокраєва мучениця, Ольга Бесарабова, що воліла згинути, як піддатися нікчемному ворогови. Нехай тому в сліди сеї народної мучениці ідуть наші честерські жінки, сильні тілом і завзяті духом, та виховують своїх діточок на вірних синів і дочок нашої славної України.

Громадянин.

Молоденькі літа — то бурх-
[ливий поток,
Не страшні їм ні кручі ні гори,
Для них, повних замірів і мрій
[і думок,
По коліна глибокеє море!

Ол. Олесь.

П. Ковальчик.

МОЇ АКОРДИ.

1.

Я пісні співаю
І горя слова ллю;
З Народом я плачу —
З душі Його люблю!

Всі сльози нещастя
Своїм я серцем з'пю;
А горе й злидні
Огнем любови вбю!

2.

На дрібні кусочки бандуру розбили;
І струни, що вільно про волю звеніли,
З ненавистю-злістю кати розірвали —
І скарб мій єдиний в болоті стоптали!

Як страшно і грізно ці струни звучали!
Могутньо і сильно бандура загула!
Акордом пекольним в грім тони зіллялись:
Гимн пімсти зродився великий, могучий!

Заплакали струни востаннє зі мною.
Розбита бандура моя заніміла —
І пісня про волю завмерла німою —
А серце від болю і горя скипіло!

Хоч струни пірвали, бандуру розбили,
Так серця мойого, любови і правди,
Кати, хоч зранили, та ще не убили
І віри за волю в бій не відібрали!

Я вірю, що хвиля гіркої відплати
За кривди, погорду в народі дозріє —
І струни бандури нову пісню заграють
І воля щаслива у помсті затліє!

Затліє, затліє, огнем розжевріє,
Зневіру, безсилля в вуґіль спопеліє
Та шлях до свободи, що вдалі темніє,
Весь кровю тиранів-катів побагріє!!

3.

Не ніжно-тепленьким на небі тим сон-
Бажав би горіти! [цем
Ні квіткою раю невинно-любою
В неволі все цвисти!
Ні бистрим соколом-орлом понад хма-
Безслідно буяти! [ри

Огнистим потоком сцілющих промінів
У серцях горіти,
Щоб вмерлі надії, зморожені мрії
В душах оживити!
І зіллям отруї сильної, страшної
Бажаю розцвисти,
Щоб чорну зневіру і зраду в народі
На віки убити!

І духом повстання до бою святого
В народі вітати,
Щоб шлях до свободи, до щастя, до
Правдивий вказати! [волі

4.

За горами — ген!
Де родиться День,
Де зіронька гасне;
Встає ясне сонце
І там у віконце
Глядить воно красне:
І серцю Єдину,
Мою Україну,
Зі сну будить, ясне!...

Око бачить далеко, а розум ще дальше.

ЗАВДЯКИ ДИТИНІ СУД УВІЛЬНИВ МАТІР.

У Відні оден чоловік, що жие в сепарації зі своєю жінкою Каролиною В., запізвав її до суду, що вона знущається над дволітною їх дитиною, що по звірськи побила дитину до крови, товкла її голівкою до стіни. Перед судом мати заперечила це з плачем. Колиж батько станув перед судом із дволітною дитинкою на руках, дитинка розплакалася, як побачила неньку, витягнула до неї руки. Не вспокоїлася, поки мати не взяла її на руки від батька, а тоді вже перестала плакати й обсипала маму цілунками. Зворушений суддя видав увільняючий присуд, мотивуючи звільнення тим, що колиб мати знущалася над дитиною, дитина не чула би до неї такого привязання.

КІНЕЦЬ ЦЕРКОВНИХ ТАНЦІВ В ЕСПАНІЇ.

Папа на предложення еспанського клира заборонив літурґічні танці, які цілими століттями відбувалися по еспанських церквах і становили одну з найбільших сензацій для туристів. Найславнійші церковні танці були в севільській катедрі, де танцюристи в золотих костюмах давали кождого третього дня в тижні танечні представлення. Але тому, що ці танці помало набирали характеру танців варієте, папа мусів їх заборонити.

Кредит.

За чоботи заплачу доперва за три місяці.

Добре.

А коли будуть готові?

За три місяці.

Чому плачеш Ромцю?

Бо тіточка так довго сидить.

А чомуж не маю сидіти?

Бо тіточка сидить на моїй булці з маслом.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

(ПРОТОКОЛ НАРАД).

(13)

Від дякоучителя бажають, щоб він був: учителем, дяком, актором, диріґентом, замітачем і палячем. А чому? Ясне, що нарід хотів мати це все в одній особі, бо не мав фондів. Не мав і не хоче мати фондів школи. Тому він не вірить в реорґанізацію школи. А ухвалювати фонди без запитання батьків ми не сміємо і не маємо права, бо батьки нас висміють. Закиди, що молоде покоління відрікається від українства, є неслушні, бо в протягу 20-літньої майже практики таких випадків не зазнав. Діти брали і беруть тепер, хоч вже дорослі і жонаті, участь в хорах та представленнях і говорять по українськи. А що діти не мають гарного й чистого виговору, так це американський виговір їм псує це, а по друге, деякі частини нашого народу, як Лемки, ніколи не вивчаться правильної мови української, так, що і школа їм не поможе, бо в дома діти мусять з батьками говорити своїм лемківським діялєктом.

Накидуванне на дяків до нічого доброго не доводить. Бесідник заявляє, що навіть діти під впливом дописів в „Свободі'' сміються зі своїх учителів, мовляв: „Я знаю, я читав в „Свободі", що наш учитель нічого не знає". Підносячи заслуги дяківства, завертає бесідник до тих часів, коли то ще в Галичині вчили дяки і з них почалася перша освіта нашого народу. Годі же тут плюгавити це і переводити радикальну реформу.

Бесідник є проти відірвання школи від церкви. Дитина, вихована при церкві, любить свій обряд і церкву, і це одно ще хиба придержує її при українстві! Засновуючи осібні від церкви школи, заженемося в сліпу вулицю, бо забракне нам фондів. Доказом можуть служити иньші ґрупи чи орґанізації, які ходять і жебрають, щоб школа могла протриматись два місяці. І так все то замикають, то відчиняють ті школи.

Щоб жадати великих успіхів з навчання в наших школах, так треба завести хиба цілоденні школи. Та це виключене! Плян зорґанізувати і помагати фінансово добрий, та це все не поможе! Бо числити на фонди, які дадуть парохії, годі. Нарід не дасть.

Твердження, що релігія шкодить школі і треба її зі школи викинути, є мильні. Хор церковний лиш тримає діти! Придержалиб ще доми з ґімнастичними приладами. Коли того не буде, ми стратимо діти. Шкіл осібних від церкви не буде! Релігія ніколи не перешкаджає в навчанню і не родить антаґонізму, бо таких шкіл, де сходилибся діти двох віроісповідань, нема! Бо кожда громада відповідно до своєї церкви має свою школу. Отже без релігії дитина буде нічого вартною.

Коли хочемо що зробити, так перше треба вчити батьків, з тоді вони споможуть школу.

Предсідник гром. Ревюк ще раз зазначує, що голоси читачів в „Свободі" не були поміщені для образи дяків. Реформа має вийти на користь дітям, народові, а з осібна дякоучителям. Отже нема потреби горячкуватися та ображуватися.

Проф. Стеткевич пояснює, що брак часу не позволив на ширший і вичерпуючий реферат. В рефераті проф. Стеткевич зібрав і скристалізував це, чого нарід бажав.

Дальше один зі священиків, каже проф. Стеткевич, закидує, що референт образив духовенство. Ні! Я говорив чисту правду. Я поступив після своєї совісти! Дволичним та гипокритом я бути не вмію! Хто правдою чується ображений, я на це нічого не пораджу. Проти дяків теж не виступаю. Я ніде не заявляв, що треба дякоучителів викидати. Між ними є дуже багато гарних людей, які при добрій системі можуть статись взірцевими учителями! А зрештою і між учителями фаховими знайдуться цілковиті нездари.

Предсідник ставить під голосування:

1. **Конґрес признає потребу реорґанізації Рідної Школи в Америці;**

2. **признає потребу встановлення фонду для утримання Р. Ш. в Америці, яку вводить отсим в життя.**

Принято. — Гр. Кедровського кооптовано до Резолюційної Комісії. Поправку о. Улицького до повищої ухвали передано до Резолюційної Комісії.

По шкільнім рефераті і дискусії над ним приступлено до дальшої точки.

Др. В. Клодницький виголосив реферат на тему:

Автократія чи демократія, друкований в „Свободі" ч.: 263, 264, 265 і 266.

Гром. О. Ревюк виголосив на ту саму тему кореферат. („Свобода" ч. 267).

Др. Л. Мишуга відчитав наспілі привіти від Укр. Ам. Ситизенського Клюбу з Шикаґо, Ілл., від д-ра Скегара з Шикаґо, від Української Школи в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Після того відчинено ДИСКУСІЮ НАД РЕОРҐАНІЗАЦІЄЮ ОБЄДНАННЯ.

В дискусії забирають голос: О. Стеткевич, Т. Каськів, др. Мишуга, Й. Буката, о. Пелехович, Притуляк, Наконечний, Сокальчук, Білоруський.

Предложений д-ром Мишуґою проєкт реорґанізації Обєднання переходить вкінці при голосованню одноголосно.

По тім приступлено до

ВІДЧИТАННЯ РЕЗОЛЮЦІЙ.

Від імени резолюційної комісії виступив гром. Вол. Кедровський і відчитав резолюції, які принято і які були проголошені в „Свободі'' ч. 252 і 253. По тім приступлено до

ВИБОРУ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ.

Др. Л. Мишуга подає, що після зміненого статута Конґрес вибирає споміж себе 20 членів управи Обєднання, які виберуть споміж себе президію. Для успішнійшого і скоршого переведення виборів ставить внесення, щоби вибрати виборчу комісію з таких членів: Борисевич, Пипюк, Сокальчук, Слободян, Кедровський, яка має предложити лісту кандидатів нової управи.

Внесенне переходить одноголосно.

(Конець буде).

...„бажавби я до краю
Огонь у серці зберегти,
І тим пісням, що я співаю,
Добром в серця людей лягти.
М. Чернявський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ